

Ár 2013, föstudaginn 21. júní, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Guðlaug B. Ólafsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 29/2013**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 11. mars 2013, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 11. mars 2013. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 15. mars 2013, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 17. apríl 2013. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 18. apríl 2013 og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 14. maí 2013.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 21. júní 2013.

II.

Málsatvik.

Þann 27. nóvember 2000 fékk sóknaraðili leyfi til setu í óskiptu búi eftir maka sinn, A.

Fyrir liggur greiðslumat á B, dags. 6. apríl 2005. Í greiðslumatinu voru hreinar tekjur fyrir og eftir lánveitingu kr. 411.331, greiðslubyrði lána var kr. 137.496 fyrir lánveitingu og kr. 168.489 eftir lánveitingu, annar fastur kostnaður var kr. 50.000 fyrir og eftir lánveitingu og framfærslukostnaður var kr. 112.873 fyrir og eftir lánveitingu. Afgangur á mánuði var kr. 110.962 fyrir lánveitingu en kr. 79.969 eftir lánveitingu. Þá kom fram að heildartekjur heimilisins árið 2004 voru kr. 5.598.294, heildareignir voru kr. 12.720.000 og heildarskuldir kr. 18.836.799.

Fyrir liggur ódagsett skjal sem ber yfirskriftina „Niðurstaða greiðslumats“, sem sóknaraðili undirritaði. Óskaði sóknaraðili eftir að gangast í ábyrgð á skuldabréfi að fjárhæð CHF 130.000 fyrir B. Tegund ábyrgðar var tilgreind tryggingarvígill. Tiltekið var að niðurstaða greiðslumats benti til þess að lántakandi gæti efnt skuldbindingar sínar miðað við núverandi fjárhagsstöðu. Þá var útdráttur úr 3. mgr. 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Staðfesti sóknaraðili að hafa fengið og kynnt sér bækling um sjálfskuldarábyrgðir og lánsveð.

Þann 8. apríl 2005 var tryggingarbréf nr. X gefið út. Gerði B kunnugt að til tryggingar skilvísri og skaðlausri greiðslu á skuldum þeim sem hann nú eða síðar, á

hvaða tíma sem væri, kynni að skulda eða ábyrgjast FF, að samtaldri fjárhæð CHF 130.000 væri fasteign sóknaraðila að C, sett að veði á 4. veðrétti.

B gaf út veðskuldabréf að fjárhæð CHF 126.928,33, kaupgengi FF 11. apríl 2002 var 52.21, LIBOR vextir 0,75%, álag 2,1%, samtals vextir voru því 2,85%.

Þann 27. september 2011 var sóknaraðila sent innheimtubréf vegna veðskuldabréfs í erlendri mynt, CHF 126.928,33, tryggt með veðtryggingarbréfi í C, að fjárhæð CHF 130.000. Krafan var samtals að fjárhæð kr. 11.447.866.

Þann 11. nóvember 2011 var sóknaraðila send greiðsluáskorun vegna veðskuldabréfs í erlendri mynt, CHF 126.928,33, tryggt með veðtryggingarbréfi í C að fjárhæð CHF 130.000. Samtals kröfufjárhæð var kr. 11.621.059.

Þann 8. febrúar 2012 sendi lögmaður sóknaraðila varnaraðila bréf þar sem þess var krafist að veði því sem hvíldi á eign sóknaraðila skv. framangreindu tryggingarbréfi yrði aflétt þegar í stað. Varnaraðili hafnaði kröfunni þann 20. mars 2012. Nokkur samskipti voru í kjölfarið á milli lögmannna sóknaraðila og varnaraðila.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 11. mars 2013.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess aðallega að veðsetning fasteignarinnar að C með tryggingarbréfi að fjárhæð CHF 130.000 verði felld úr gildi. Þá krefst sóknaraðili þess að varnaraðila verði gert að aflétta veðinu. Til vara er þess krafist að viðurkennt verði að veðskuldabréf sem standi að baki tryggingarbréfi sóknaraðila sé ólöglegt erlent lán og að endurreikna beri fjárhæð skuldarinnar.

Sóknaraðili byggir aðalkröfu sína á því að varnaraðili hafi með grófum hætti vanrækt skyldur sínar samkvæmt samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.

Sóknaraðili byggir á því að varnaraðili sé bundinn af ákvæðum samkomulagsins og brjóti veðsetning í bága við ákvæði þess teljist hún ógild. Samkvæmt 1. mgr. 3. gr. samkomulagsins skuli meta greiðslugetu aðalskuldara, sbr. einnig 3. mgr. Við greiðslumat skuli líta til tiltekinna þátta. Í 4. gr. samkomulagsins sé lögð sú skylda á fjármálafyrirtæki að gefa út upplýsingabækling um ábyrgðir og veðsetningar fyrir ábyrgðarmenn og láta ábyrgðarmönnum slíkan bækling í té með skjölum til undirritunar. Þá sé sú skylda lögð á fjármálafyrirtæki að afla undirskriftar ábyrgðarmanns um að hann hafi kynnt sér efni upplýsingabæklinga um ábyrgðir. Ennfremur leggi samkomulagið þá skyldu á herðar fjármálafyrirtæki að tryggt sé að ábyrgðarmaður geti kynnt sér greiðslumat áður en hann gangist í ábyrgðina, sbr. 3. mgr. 4. gr. Með öðrum orðum beri fjármálastofnun að kynna ábyrgðarmanni annars vegar að greiðslumat hafi farið fram og hins vegar helstu niðurstöður þess.

Sóknaraðili telur ljóst að varnaraðili hafi vanrækt allar ofangreindar skyldur sínar samkvæmt samkomulaginu. Þá byggir sóknaraðili á því að varnaraðili beri sönnunarbyrði fyrir því að hann hafi uppfyllt skilyrði samkomulagsins og að skýra beri allan vafa um sönnun sóknaraðila í hag í ljósi augljóss aðstöðumunar aðila.

Sóknaraðili mótmælir því sem röngu og ósönnuðu að fram hafi farið mat á greiðslugetu aðalskuldara B. Í því sambandi bendir sóknaraðili á að skjal það sem varnaraðili hafi bent á sem greiðslumat sé óundirritað af skuldara, auk þess sem eingöngu sé um að ræða Excel-skjal útbúið einhliða af varnaraðila. Þá hafi sóknaraðili upplýst að engin önnur gögn séu til í fórum varnaraðila um umrætt greiðslumat eða gögn sem varpað geti ljósi á forsendur matsins eða sýnt fram á að það hafi verið gert í

samráði við aðalskuldara. Gegn mótmælum sóknaraðila sé því með öllu ósannað að umrætt greiðslumat hafi farið fram.

Sóknaraðili telur ljóst að henni hafi aldrei verið kynnt hvað falist hafi í veðsetningunni, né hafi henni verið afhentur upplýsingabæklingur um hana eins og skylt hafi verið samkvæmt samkomulaginu. Því til stuðnings vísar sóknaraðili til þess að þrátt fyrir áskoranir hafi varnaraðili ekki getað lagt fram skriflega yfirlýsingu sóknaraðila um móttöku slíks bæklinga eða leiðbeiningar um veðsetninguna. Hafi varnaraðila borið samkvæmt ótvíræðum ákvæðum samkomulasins að afla slíks skriflegs samþykkis. Telur sóknaraðili einnig að í ljósi aldurs hennar hafi varnaraðila borið sérstök skylda til að leiðbeina henni. Gegn mótmælum sóknaraðila teljist því ósannað að varnaraðili hafi efnt skyldur sínar samkvæmt samkomulaginu og hafi varnaraðili því brotið með afgerandi hætti gegn 4. gr. þess.

Sóknaraðili byggir á því að verði talið að greiðslumat hafi farið fram á aðalskuldara, hafi henni aldrei verið kynnt slíkt greiðslumat eins og skylt hafi verið skv. 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins. Gegn mótmælum sóknaraðila teljist slík kynning sömuleiðis ósönnuð.

Sóknaraðili mótmælir því að framlögð ódagsett yfirlýsing um niðurstöðu greiðslumats teljist fullnægjandi sönnun um að varnaraðili hafi staðið við skuldbindingar sínar skv. samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Í því sambandi sé á það bent að rangfærslur séu í yfirlýsingunni um tegund ábyrgðarinnar, en hún sé sögð tryggingarvixill en hafi í raun verið tryggingarbréf. Tryggingarvixill og tryggingarbréf séu eðlisólík viðskiptabréf. Meðal þess grundvallarmunar sem sé á þessum skjölum sé að fasteign verði ekki veðsett með tryggingarvixli. Hafi sóknaraðili því mátt draga þá ályktun að ekki væri um veðsetningu á íbúð hennar að ræða. Í þessu sambandi verði að hafa í huga að um hafi verið að ræða 76 ára gamlan einstakling og hafi því þurft sérstaklega að gæta að leiðbeiningarskyldu. Sóknaraðila hafi því beinlínis verið gefnar rangar upplýsingar um þær skuldbindingar sem hún hafi verið að gangast undir.

Bendir sóknaraðili á að ekki hafi verið fyllt í reit um hvort lánið hafi verið tekið til greiðslu eldri skulda eins og bankanum hafi verið skylt. Þá hafi skjalið að lokum hvorki verið dagsett né vottað.

Sóknaraðili mótmælir harðlega fullyrðingum um að varnaraðila hafi ekki verið skylt að geyma gögn vegna greiðslumats aðalskuldara. Bendir sóknaraðili á að varnaraðili hafi tekið á sig tilteknar skuldbindingar með undirritun samkomulagsins. Í ljósi þess að varnaraðili haldi því fram að hann hafi staðið við ákvæði samkomulagsins beri hann sönnunarbyrði fyrir þeim fullyrðingum sínum. Ákvörðun hans um að halda ekki til haga meintum gögnum um greiðslumatið og afla ekki undirskriftar sóknaraðila til staðfestingar þess að varnaraðili hafi staðið við skuldbindingar sínar, sé alfarið ábyrgð varnaraðila og beri hann því ábyrgð á því tómlæti sínu og hallann af sönnunarskorti um þessa þætti. Þá sé ítrekað að gera verði ríkar kröfur til varnaraðila sem fjármálastofnunar og líta beri til þess að sóknaraðili sé einstaklingur og alls óreynd í viðskiptum sem þessum. Beri því að meta allan vafa um sönnun sóknaraðila í hag.

Sóknaraðili mótmælir því að kynningarreglur samkomulagsins eigi aðeins við sé greiðslumat neikvætt.

Að öllu framangreindu virtu telur sóknaraðili ljóst að varnaraðili hafi við veðsetningu á íbúð hennar brotið gegn grundvallarþáttum samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Teljist því veðsetningin ólögmæt og beri að ógilda hana m.a. með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda

löggerninga. Sömuleiðis beri varnaraðila að aflétta veðinu af eign sóknaraðila í ljósi ólögmætis þess.

Til stuðnings varakröfu sinni vísar sóknaraðili til þess að annað þeirra lána sem standi að baki tryggingarbréfi á íbúð hennar, n.t.t. veðskuldabréf, dags. 13. apríl 2005, sé andstætt ákvæðum laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu.

Bendir sóknaraðili á að með dómum Hæstaréttar í málum nr. 92/2010 og 153/2010 hafi verið skorið úr því að bílalan í íslenskum krónum sem tengd hafi verið við erlenda gengisvísitölu væru ólögmæt. Sömuleiðis hafi í dómum frá 14. febrúar 2011 í málum nr. 603/2010 og 604/2010 verið skorið úr því að fasteignalan í íslenskum krónum sem endurgreidd hafi verið í sama gjaldmiðli, en tengd við erlenda gengisvísitölu væru ólögmæt. Í dómi Hæstaréttar í máli nr. 155/2011 hafi enn fremur verið skorið úr því að lán sem greidd hafi verið út í íslenskum krónum og greitt af í íslenskum krónum teldust íslensk lán og því væri ólögmætt að tengja þau við erlendar gengisvísitölur.

Sóknaraðili telur að fyrir liggi að veðskuldabréf það er standi að baki skuld aðalskuldara B hafi verið greitt út í íslenskum krónum og hafi hann sömuleiðis greitt af því í íslenskum krónum. Þá hafi varnaraðili sömuleiðis umreiknað bréfið í íslenskar krónur og krefji nú sóknaraðila um greiðslu í íslenskum krónum. Sé því ljóst að mati sóknaraðila að um íslenskt lán sé að ræða.

Vísar sóknaraðili til þess að samkvæmt fyrirnefndum dómum Hæstaréttar samrýmist það ekki ákvæðum 13. og 14. gr. laga nr. 38/2001 að tengja lán í íslenskum krónum við erlendar gengisvísitölur. Sé því lánið ólögmætt og beri varnaraðila að miða við fjárhæð þess í íslenskum krónum eins og það hafi verið þegar það hafi verið tekið árið 2005.

Verði ekki fallist á aðalkröfu sóknaraðila beri varnaraðila því í öllu falli að endurreikna skuld aðalskuldara sem standi að baki tryggingarbréfinu sem hvíli á eign sóknaraðila til lækkunar.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili vísar til þess að mat á greiðslugetu skuldara hafi verið framkvæmt í samræmi við 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Hafi niðurstaða greiðslumatsins verið jákvæð um tugi þúsunda. Í samkomulaginu sé hvorki gerður áskilnaður um tiltekið form greiðslumats né að skuldari eða ábyrgðarmaður staðfesti það sérstaklega. Í raun sé ekki að finna ítarlegar reglur um gerð greiðslumats í samkomulaginu heldur eingöngu sérreglur um hvernig fara skuli með útgjöld til neyslu og annarra fastra útgjalda svo og greiðslubyrði vegna yfirdráttarlána og kreditkorta. Greiðslumöt sem sparisjóðurinn hafi framkvæmt hafi í grunninn verið byggð á skattframtali, launaseðlum og greiðsluseðlum. Hafi Hæstiréttur staðfest að lánveitendur þurfi ekki að geyma fyrrgreind undirgögn til stuðnings greiðslumatinu til lengri tíma, sbr. dómur Hæstaréttar í máli nr. 141/2012. Telur varnaraðili greiðslumatið fullnægjandi sönnun þess að greiðslumat hafi verið framkvæmt í samræmi við áskilnað samkomulagsins.

Bendir varnaraðili á að líkt og staðfest hafi verið í dómaframkvæmt hafi ákvæði 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins verið skýrð svo að upplýsingaskylda lánveitanda um niðurstöðu greiðslumats eigi aðeins við þegar niðurstaða matsins sé neikvæð, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 4/2013, en tryggt skuli þó að ábyrgðarmaður hafi kost á að kynna sér matið að fengnu samþykki skuldara, sbr. dóm Hæstaréttar í

máli nr. 575/2012. Með vísan til framangreinds sé túlkun sóknaraðila á ákvæði 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins, um að kynna skuli helstu niðurstöður greiðslumats, sérstaklega hafnað.

Varnaraðili vísar til þess að sóknaraðila hafi, þrátt fyrir framangreint, verið kynnt jákvæð niðurstaða greiðslumats og hafi hún staðfest það með ódagsettri undirritun sinni. Beri sóknaraðili ábyrgð á að dagsetja eigin undirritun og hafi það ítrekað verið staðfest í úrskurðum nefndarinnar að ódagsett undirritun hafi ekki áhrif á gildi ábyrgðar, sbr. t.d. úrskurður nr. 36/2012. Sóknaraðili hafi jafnframt staðfest með undirritun sinni á fyrrgreint skjal að hafa kynnt sér upplýsingabækling um sjálfskuldarábyrgðir og lánsveð. Sé ítarlega útlistað í bæklingnum í hverju ábyrgð veðleyfisgjafa sé fólgin. Samkvæmt framangreindu hafi 4. gr. samkomulagsins verið fylgt fullum fetum.

Með hliðsjón af því sem hér hafi verið rakið séu engin efni til þess að ógilda ábyrgðina á grundvelli 36. gr. laga nr. 7/1936.

Til stuðnings höfnunar á varakröfu sóknaraðila vísar varnaraðili til þess að í dómi Hæstaréttar í máli nr. 127/2013 hafi endanlega verið staðfest að skuldbinding samkvæmt skuldabréfi, sambærilegu því sem B hafi gefið út, sé skuldbinding í erlendri mynt sem fari ekki í bága við 14. sbr. 13. gr. laga nr. 38/2001. Hafi Hæstiréttur slegið því föstu að skuldabréf, sem jafnframt sé viðskiptabréf, „hefur að geyma tæmandi lýsingu á þeim réttindum sem það veitir og þeim takmörkunum, sem á þeim réttindum kunna að vera.“ Hafi það því engin áhrif hvort að útgreiðsla og afborganir hafi verið í íslenskum krónum, líkt og sóknaraðili vilji meina.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur aðallega að gildi veðsetningar fasteignar sóknaraðila að C, með tryggingarbréfi nr. X.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dagsett 1. nóvember 2001, er undirritað af Sambandi íslenskra sparisjóða f.h. sparisjóða. FF var einn þessara sparisjóða og leiðir varnaraðili í máli þessu rétt sinn frá því félagi. FF bar að fullnægja þeim skyldum sem á honum hvíldu samkvæmt samkomulaginu, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 169/2012.

Umrætt samkomulag tekur m.a. til þess þegar einstaklingur hefur gefið út leyfi til að veðsetja fasteign sína til tryggingar skuldum annars einstaklings, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000.

Í máli þessu liggur fyrir skjalið „Greiðslumat“ sem skráð var í kerfi FF þann 6. apríl 2005. Samkvæmt því var afgangur fyrir lánveitingu kr. 110.962 og eftir lánveitingu kr. 79.969. Enginn skrifar undir umrætt greiðslumat. Af dagsetningu skjalsins verður ráðið að það hafi verið unnið í tengslum við umrædda lánveitingu, sbr. úrskurð úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 108/2012. Verður á því byggt að varnaraðili hafi framkvæmt greiðslumat í umrætt sinn og uppfyllt þannig skilyrði 3. gr. samkomulagsins að því leyti.

Í 4. gr. samkomulagsins er fjallað um upplýsingagjöf til ábyrgðarmanns áður en til skuldaábyrgðar er stofnað. Í ákvæðinu er í fyrsta lagi kveðið á um það að fjármálafyrirtækjum beri að gefa út upplýsingabækling um skuldaábyrgðir og

veðsetningar og dreifa með skjölum sem afhent eru ábyrgðarmönnum til undirritunar og með undirritun lánsúmsóknar eða annarra gagna sem fyllt eru út í tengslum við afgreiðsluna skal ábyrgðarmaður staðfesta að hann hafi kynnt sér efni upplýsingabæklinga um ábyrgðir.

Í 2. mgr. 4. gr. samkomulagsins ræðir um hvernig ábyrgðarmaður skal með undirritun sinni staðfesta að hann hafi kynnt sér efni upplýsingabæklinga og staðfesta sérstaklega ef það á við að honum sé kunnugt um að ráðstafa eigi meira en helmingi lánsfjárhæðar til uppgreiðslu eldri lána.

Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggi fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Ef niðurstaða greiðslumats bendir til að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður, skal hann staðfesta það skriflega.

Í dómi Hæstaréttar í máli nr. 141/2012 er byggt á þeim skilningi að skylda lánveitanda til að kynna ábyrgðarmanni niðurstöðu greiðslumats nái ekki fortakslaust til þess að kynna honum gögn til grundvallar niðurstöðunni og virðist þar m.a. skipta máli hvort ábyrgðarmanni var bent á þann möguleika að kynna sér slík gögn. Í dómnum er jafnframt komist að þeirri niðurstöðu að sú skylda hvíldi ekki á umræddum banka að geyma undirgögn til stuðnings matinu svo þau mættu vera aðgengileg síðar.

Með skjalinu „Niðurstaða greiðslumats“ var sóknaraðila kynnt jákvæð niðurstaða greiðslumats, en sama orðalag og sama aðferð virðist hafa verið viðhöfð við að benda ábyrgðarmönnum á þann möguleika að kynna sér gögn til grundvallar niðurstöðunni og í dómi Hæstaréttar í máli nr. 141/2012. Ekki er fallist á með sóknaraðila að slíkar rangfærslur séu í umræddu skjali að það verði metið marklaust, s.s. vegna þess að tegund ábyrgðar hafi verið nefnd tryggingarvígill. Mátti sóknaraðila vera ljóst þegar hún undirritaði skjalið að um misritun væri að ræða, enda hefur hún ekki sýnt fram á að B hafi gefið út tryggingarvígil að sömu fjárhæð og umrætt tryggingarbréf. Þá mátti sóknaraðila vera ljóst að um veðsetningu fasteignar hennar að C væri að ræða, þar sem hún samþykkti veðsetninguna skv. umræddu tryggingarbréfi.

Undirskrift sóknaraðila á skjalið „Niðurstaða greiðslumats“ er ekki dagsett. Við mat á því hvort skilyrði 3. mgr. 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga telst uppfyllt, verður að telja að það hafi verið á ábyrgð sóknaraðila sjálfrar sem skrifaði undir umrætt skjal, að dagsetja undirskrift sína. Þar sem hún gerði það ekki og þar sem hún hefur ekki fært fram gögn því til stuðnings að skrifað hafi verið undir skjalið eftir að hún gekkst í ábyrgðina verður ekki á því byggt, sbr. t.d. úrskurð úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 151/2012.

Ekki er fallist á með sóknaraðila að henni hafi ekki verið afhentur upplýsingabæklingur um ábyrgðir en með undirritun skjalsins „Niðurstaða greiðslumats“ staðfesti sóknaraðili að hafa kynnt sér bækling um sjálfskuldarábyrgðir og lánsveð, sbr. úrskurði úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 84/2012 og 153/2012. Fæst ekki séð að varnaraðili hefði með öðrum hætti betur getað tryggt sér sönnun um að réttilega hafi verið staðið að málum, en með því að fara fram á skriflega staðfestingu frá sóknaraðila, sbr. úrskurð úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 184/2012.

Í ljósi framangreinds verður ekki fallist á að forsendur séu til að ógilda ábyrgð sóknaraðila með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa. Er aðalkröfu sóknaraðila því hafnað.

Sóknaraðili krefst þess til vara að viðurkennt verði að veðskuldabréf það sem standi að baki tryggingarbréfi sé ólögmætt erlent lán og að endurreikna beri fjárhæð skuldarinnar.

Við úrlausn á því ágreiningsefni hvort um sé að ræða erlent lán eða lán tengt gengi erlendra gjaldmiðla verður samkvæmt dómaframkvæmd Hæstaréttar, m.a. í málum nr. 551/2011 og 552/2011, fyrst og fremst litið til forms og meginefnis þeirra gerninga sem liggja til grundvallar skuldbindingunni. Í því sambandi skiptir einkum máli hvernig sjálf skuldbindingin er tilgreind í þeim gerningum. Í dómi Hæstaréttar í máli nr. 524/2011, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 3/2013, segir að við úrlausn þess hvort um gilt lán í erlendum gjaldmiðlum sé að ræða eða ólögmætt gengistryggt lán í íslenskum krónum sé fyrst að líta til heitis skuldabréfsins sem deilt sé um. Í öðru lagi verði litið til tilgreiningar á lánsfjárhæðinni. Í þriðja lagi verði litið til þess að vaxtakjör séu í samræmi við það að um erlent lán sé að ræða. Þá verði litið til skilmálabreytingar skuldabréfsins.

Umrætt skuldabréf bar yfyrskriftina „Veðskuldabréf í erlendra mynt“. Upphafleg lánsfjárhæð í bréfinu er tilgreind í svissneskum frönkum. Þá eru vextir tilgreindir sem LIBOR-vextir 0,75% og álag 2,1%. Þykja þessi atriði benda til þess að hér sé um að ræða skuldbindingu í erlendra mynt, en ekki íslenskum krónum, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 3/2013.

Með vísan til dóma Hæstaréttar í málum nr. 520/2011, 551/2011, 552/2011 og 50/2012 eru niðurstöður í málum nr. 92/2010, 153/2010, 603/2010, 604/2010 og 155/2011 ekki fordæmi fyrir ólögmæti skuldbindingar þeirrar sem fjallað er um í þessu máli, en þar var skuldbindingin ekki tilgreind í erlendum gjaldmiðlum.

Sóknaraðili byggir á því að greiðsla FF til hans í íslenskum krónum og afborganir hans í íslenskum krónum leiði til þess að telja verði að um hafi verið að ræða skuldbindingu í íslenskum krónum. Af dómum Hæstaréttar, sérstaklega dómum í málum nr. 524/2011 og 3/2013, verður hins vegar ályktað að ekki skipti máli þótt greiðslur fari fram í íslenskum krónum þegar skýrt kemur fram í lánsamningi að skuldin sé í erlendra mynt.

Þegar litið er til allra framangreindra atriða og dómaframkvæmdar Hæstaréttar, t.d. dóma í málum nr. 3/2013 og 127/2013, þykir verða að leggja til grundvallar að B hafi tekið gilt lán í erlendum gjaldmiðli. Verður því ekki hjá því komist að hafna varakröfu sóknaraðila.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Öllum kröfum sóknaraðila, A, á hendur varnaraðila, F, er hafnað.

Reykjavík, 21. Júní 2013.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson
Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Jóhann Tómas Sigurðsson
Guðlaug B. Ólafsdóttir